

fine Midler, ligesom han jo bragte i Forslag og sik sat igjennem, at Staten anlagde Silkeborgbanen. Men det maa vist siges om den forrige Indenrigsminister, at han i sin Iver for Jernbaner tildeels saae bort fra, hvorvidt Staten havde Evne til at anlægge disse Baner, som han kunde ønske udførte, og som i og for sig kunde anses for ønskelige for Landets Udvikling. Han tænkte ikke paa, at Staten maaskee kunde komme til at forbygge sig. Jeg troer nu ikke, at den nuværende høitærede Indenrigsminister deler denne svage Side hos sin Forgænger, og jeg troer heller ikke, at ret mange Medlemmer her i Thinget kunne mene, at vi under de nuværende trykkende finansielle Forhold og med det ringe Udbytte for Die, som de allerede anlagte Baner nu give, skulde vedblive at bygge Sidebaner i et Omfang som det her antydede. Det er blevet bemærket, at Jernbaner maatte sammenstilles med den tidligere Tids Landeveie, og naar denne Betragtning fortsættes og gennemføres, maae de allerede nu vedtagne Baner, ialfald paa Silkeborgbanen nær, betragtes som Hovedlandeveiene, og Sidebanerne maatte da nærmest sammenstilles med Amtsveie. Ligesom Staten tidligere anlagde Hovedlandeveiene, kan det synes at have været i sin Orden, at Staten anlagde Hovedbanerne, men aldeles paa samme Maade, som Staten tidligere overlod Anlægget af Amtsveiene til de paagjældende Districter, saaledes maa vistnok ogsaa Anlægget af Sidebaner overlades til de paagjældende Egne. Derimod kan det vistnok med Rette siges, at Staten bør yde sin Bistand til Anlægget af disse Sidebaner, bør yde den, baade fordi her er Tale om langt større Summer, som de paagjældende Districter maaskee have ondt ved at tilveiebringe, og tillige fordi Sidebanerne tilføje Statens Baner en ikke ubetydelig forøget Indtægt, og det er billigt, at Staten giver et Bederslag til Sidebanerne derfor. Paa hvilken Maade denne Understøttelse nu skulde ydes, derom kan der være forskellige Meninger. Vi have allerede et Tilfælde i Loven af 1869 om Anlægget af den nordvestsjællandske Jernbane, hvor det er foreskrevet, at der skal oprettes en Forstærkningsfond af 15 pCt. til Dækning af et Statstilskud af 4 pCt. aarlig.

Denne Maade at understøtte Baner paa, er ganske vist fordelagtigere for Staten end nogen anden, naar Forstærkningsfonden er stor nok, men dog kun under denne Forudsætning. Ved de sjællandske Jernbaner, hvor Udbyttet ikke kan antages at blive saa Meget under 4 pCt., og hvor det med temmelig Sikkerhed kan forudsættes om ikke saa mange Aar at naae de 4 pCt., vil en Forstærkningsfond af 15 pCt. vistnok være tilstrækkelig til at dække Statens Risico. Men selv bortset derafra, er det i og for sig vistnok nationaloekonomisk uehdigt, at Staten sikker sig paa den Maade, at denne Form for Statens Bistand anvendes; thi det maa ikke glemmes, at idet Staten paalægger de paagjældende Egne at udrede en Forstærkningsfond, paalægger den dem at tilveiebringe en 15 pCt., eller hvormange pCt., det nu skal være, større Capital til Arbejds Udførelse, end der i og for sig medgaaer til Arbejdet, og der bindes da en betydelig større Deel af Nationens Formue i en længere eller kortere Aarrække til dette Foretagende, end der ellers vilde behøves dertil. Det er en nationaloekonomisk uehdig Side ved denne Maade at tilveiebringe Sikkerhed paa. Paa de sjællandske Baner vil, som sagt, Risicoen være betydelig mindre for Staten, og det vil derfor kunne ventes, at Forstærkningsfonden langt hurtigere vil kunne frigives, end Tilfældet kan være for nogen som helst Sidebane paa Fyen eller i Sjælland. Staten vil derfor kun have Balg imellem, enten at paalægge den paagjældende Egn uforholdsmæssige Ofre, eller at paatage sig selv en uoverskuelig Forpligtelse, og begge disse to Udveie ere lige uehdige. Endelig kommer den Omstændighed til med Henhyn til de syenskjydske Baner, som jeg nylig nævnte, men som ikke findes ved de sjællandske Baner, nemlig at Sidebanerne paa Sjælland og Fyen ville tilføre Statsbanerne en betydelig forøget Indtægt, hvilket slet ikke eller ialfald høist indirecte og betingelsesvis er Tilfældet for de sjællandske Baner, da Staten ikke eier eller har anlagt Banerne her, men kun har paataget sig en betinget Garanti for Udbyttet. Jeg vil derfor ansee det for rigtigere, naar der er Tale om Anlæg af Sidebaner, ikke at paalægge vedkommende Egne af Fyen